

بررسی اقوال مختلف درباره روز شهادت امام مجتبی(ع)

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با اشاره به اشاره به روایت بکا بر امام حسن مجتبی(ع) از زبان رسول اکرم(ص) به تشریح اقوال مختلف تاریخی و روایی درباره روز شهادت آن حضرت پرداخت و گفت: غالب مورخین، فقها و محدثین شهادت حضرت را روز هفتم ماه صفر قرار داده‌اند.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با اشاره به اشاره به روایت بکا بر امام حسن مجتبی(ع) از زبان رسول اکرم(ص) به تشریح اقوال مختلف تاریخی و روایی درباره روز شهادت آن حضرت پرداخت و گفت: غالب مورخین، فقها و محدثین شهادت حضرت را روز هفتم ماه صفر قرار داده‌اند.

بررسی اقوال مختلف درباره روز شهادت امام مجتبی(ع) به گزارش ایکننا، آیت‌الله محمدجواد فاضل لنکرانی، رئیس مرکز فقهی ائمه اطهار(ع) روز گذشته در درس خارج فقه، در سخنانی درباره شهادت امام حسن مجتبی(ع) تأکید کرد که غالب مورخین، فقها و محدثین شهادت حضرت(ع) را روز هفتم ماه صفر قرار داده‌اند، به تبع این، بزرگان و اعظام نجف در طول دوران حوزه نجف، روز هفتم صفر درس‌ها را تعطیل می‌کردند و به عنوان روز شهادت قرار می‌دادند. مؤسس حوزه علمیه قم نیز همین دأب را داشتند. متن سخنان وی به شرح زیر است:

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطاهرين

امام مجتبی(ع) واقعاً هم در زمان حیاتش بسیار مظلوم بوده و هم در شهادتش. طبق آنچه که مشهور از مورخین و محدثین و فقها قائل هستند، هفتم صفر مصادف با شهادت امام مجتبی(ع) است. وقتی کتب را بررسی می‌کنیم، یک نظر در شهادت امام مجتبی(ع) نظر مرحوم کلینی است که فرموده شهادت آن حضرت در روز آخر صفر است و نه بیست و هشتم؛ ایشان در صفحه ۳۲۸ از جلد ۳ اصول کافی می‌فرماید: «و مضي فی صفر فی آخره» و این ظهور در روز آخر صفر دارد؛ مگر اینکه توجیه کنیم که ایشان روزهای آخر را می‌خواهد بگوید، نه روز آخر. اختلاص در ۷ یا ۲۸ ماه صفر

برخی از فقها و بزرگان شهادت حضرت را در ماه صفر گفته‌اند، اما معین نکرده‌اند که چه روزی از این ماه است؛ از جمله مرحوم شیخ مفید در کتاب ارشاد می‌فرماید: «و مضي لسبيله فی شهر صفر؛ در شهر صفر در راه خدا کشته شد». حتی این که امام مجتبی(ع) در چه سالی به شهادت رسیده، سال ۴۹ هجری بوده یا سال ۵۰ هجری، این هم محل اختلاف است. مرحوم شیخ طوسی در صفحه ۳۹ از جلد ۶ کتاب تهذیب نیز شهادت را به صورت مطلق بیان کرده است. این هم نظر دوم. نظر سوم، این که شهادت در روز ۲۸ صفر است؛ از کسانی که این نظر را داده‌اند، مرحوم شیخ مفید است، البته نه در کتاب ارشاد، بلکه در مسار الشیعة؛ مرحوم طبرسی در تاج الموالی، این شهر آشوب مازندرانی در مناقب؛ این سه نفر گفته‌اند دو روز آخر صفر که می‌شود ۲۸ صفر، وقت شهادت امام مجتبی(ع) است.

اما در این میان کسی است به نام سید قاسم بن ابراهیم رسی یا البرسی که متوفای ۲۴۶ بوده، کتابی دارد به نام «تثبیت الامامة» و روایاتی را در این کتاب از امام کاظم(ع) نقل کرده است. او در این کتاب می‌گوید: «توقی السابغ من شهر صفر»، امام مجتبی(ع) در روز هفتم ماه صفر به شهادت رسیده است. حالا چطور شده این کتاب به دست مرحوم کلینی و مرحوم شیخ مفید رسیده است. این طبیعی است که تمام کتبی که در عصر ائمه(ع) نوشته شده باشد به دست کلینی و دیگران نرسیده باشد. پس، اول کسی که این مطلب را گفته، ابراهیم رسی است.

شهید اول هم در کتاب دروس می‌گوید «و قبض بها مسموماً یوم الخمیس سابع صفر» روز پنجشنبه هفتم صفر سنه ۴۹ یا ۵۰ به شهادت رسیده‌اند. مرحوم کفعمی نیز در مصباح می‌گوید که روز هفتم صفر است. پدر شیخ بهایی هم کتابی در این زمینه دارد که می‌گوید روز هفتم است. خود شیخ بهایی در چند کتابش از جمله در کتاب جامع عباسی که توضیح المسائل و فقه فارسی به قلم خود ایشان است، چنین مطلبی دارد. مرحوم مجلسی در بحار، مرحوم صاحب جواهر در جلد ۲۰ جواهر نیز همین عقیده را دارد که عمدتاً شبیه عبارت شهید را دارند.

مرحوم کاشف الغطاء هم همین طور، می‌گوید که روز هفتم روز شهادت است. غالب مورخین، فقها و محدثین شهادت حضرت را روز هفتم ماه صفر قرار داده‌اند، به تبع این، بزرگان و اعظام نجف در طول دوران حوزه نجف، روز هفتم صفر

درس ها را تعطیل می کردند، و به عنوان روز شهادت قرار می دادند. بعد که حوزه قم تأسیس شد، مرحوم مؤسس آیت الله حائری(ره) دأب ایشان آنطوری که برای ما نقل کردند، همین بوده که روز هفتم ماه صفر حوزه را تعطیل می کردند. بعد از ایشان مرحوم آیت الله العظمی بروجردی(قده) این کار را می کردند. بعد از ایشان مراجعی که آمدند برنامه شان همین بوده است.

مظلومیت امام حسن(ع) در تاریخ

حالا یک روایت هم هست که می گوید ولادت امام کاظم(ع) در روز هفتم صفر است؛ در حالی که در ولادت امام کاظم(ع) هم اختلاف است، بعضی می گویند در ماه ذی الحجه و برخی هم می گویند در هفدهم ماه صفر است. اما نکته این است که بالاخره امام مجتبی(ع) واقعاً هم در زمان حیاتش بسیار مظلوم بوده و هم در شهادتش؛ و قضایایی که در شهادت حضرت و دفن حضرت و محل قبر حضرت اتفاق افتاد، سبب می شود که انسان مقداری نسبت به آن حضرت بیش تر احساس وظیفه کند.

ما هرچه داریم از این هاست؛ ظاهراً در روایات «بُکاء» را برای دو امام داریم. سفارش به بکاء یکی برای امام حسین داریم که روایات فوق تواتر دارد؛ و یکی هم مربوط به امام مجتبی(ع) است؛ آن هم از خود وجود مبارک پیامبر(ص) است که می فرماید: «قَمَنْ بَكَاهُ لَمْ تَعْمَ عَيْنُهُ يَوْمَ تَعْمَى الْعُيُونُ وَ مَنْ حَزَنَ عَلَيْهِ لَمْ يَحْزَنْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَحْزَنُ الْقُلُوبُ وَ مَنْ زَارَهُ فِي بَقِيعِهِ تَبَّتْ قَدَمُهُ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزُلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ».

هر کس بر حسن(ع) بگرید، در آن روزی که چشمها نابینا می شود، بینا خواهد بود. هر کس بر مصائب امام حسن(ع) محزون و غمگین شود در روز قیامت که همه دلها و قلب های مردم محزون است، قلب و دلش محزون و غمگین نخواهد بود. هر کس او را در کنار مرقد مطهرش در قبرستان بقیع زیارت کند، در روز قیامت که خیلی از گام ها بر پل صراط می لرزد، گام هایش بر صراط ثابت قدم خواهد بود.

و صَلَّى اللهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ